

MAGYAR VILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
II. KER., FŐ-UTCZA 4. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA.

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 10 K. Negyedévre 2-50 K.
Félévre 5 K. Egyes szám ára 20 fill.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. DEMJANOVICH EMIL
(telefon-száma: 57-70)

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS:
LAMPÉRTH GÉZA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
CSUDÁKY BERTALAN
(telefon-száma: 41-24)

TARTALOM: Az élet körforgása: *ifj. Reményi Ede.* — Egy fatörzsre. (Vers.): *Dalmady Győző.* — Harmincon túl: *Vértesy Gyula.* — Ujévi elmélkedés: *Pakots József.* — Kaukázuson keresztül. XII.: *Csudáky Bertalan.* — Uj év. (Vers.): *Munkácsi.* — Komédiák. A hóember: *Juszuf.* — Irodalom és művészet: *Helikon.* — A hétről. — A szerkesztőség üzenetei. — Egyről-másról. — Hirdetések.

☞ Az élet körforgása. ☞

Írta: *ifj. Reményi Ede.*

Bölcs Salamont, midőn deli ifjúkorában Dávid dicső trónjára lépett és az akkori leghatalmasabb földi lénynek, Fáraónak leányát nőül vette, az Úr álmában fölszólítja: kérjen amit akar és megadatik neki.

Salamon pedig sem hosszú életet, sem gazdagságot, hanem *bölcsiséget* kért, hogy tudjon választást tenni jó és rossz között. Az Úr pedig, mivelhogy *bölcsen* kért — mind a hármát megadta neki.

A bölcsesség azonban haláttalan ajándék, birtokosát könnyen pessimismusba ragadja. Öreg korában a bölcs Salamon is a pessimismus kétségei közt vergődve, úgy találja, hogy «*minden hiábavalóság*». Értzi a mély megismerés kínjait:

«A bölcseségnek sokaságában sok búsulás vala és valaki öregbíti bölcsességét, öregbíti a gyötrelmét». (Salamon Predikátor II. r.)

De ellentmond magának. Elkeseredése — mint minden pessimismus — csupán szubjektív értékű világnézet! Hiszen öntudatlanul ő is kifejezi bámulatát a világegyetemben uralkodó örök összhangzatos körforgás fölött, mondván:

«Minden folyóvíz siet a tengerbe, a tenger mégsem telik meg. Akármicsoda helyre siessenek a folyóvizek, ugyanazon helyre visszatérnek». (Predikátor I.)

Mint a vizeké, olyan az élő és élettelen természetben is az örök körforgás; ami elfogyott, pótoltatik, ami eltűnt, újra megjelenik. Az erdők szikláiból fakadó forrásokból csermely lesz, a patakok folyamammá dagadnak, a folyamok táplálják a telhetetlen tengert, amelynek mérhetetlen víztömege elpárologván, felhők és csapadékok alakjában újra kezdi körforgását csergedező forrásokként.

De sokkal szemléletesebb és megkapóbb a növényvilág évenkénti megújódása és hervadása. Lépést tart a nap esztendei pályafutásával, lépést tart a mi saját, megújuló, majd elhervadó életünkkel, melyben minden Újév egy-egy pihenő állomás, egy-egy alkalom a szemlélődésre és a visszatekintésre.

A legszomorúbb télvíz idején, midőn felhős ég borítja a hólepte mezőket és a letarolt természetet, a kopasz ágak csúcsain már kibújnak merészen a rügyek, a fák gyökerei már gyűjtik a nedvességet a kikelet számára.

A megfjordott nap első lángsugarai a rügyekből zöld leveleket fakasztanak; nyílnak az ezernyi virágok;

az erdők zöld palástot ölienek és az izzó nyári nap tüze a növényvilág kimondhatatlan pompáját ragyogja be. A lepkek csapongnak, a madarak énekelnek.

A hellén képzeletvilágában a szép *Adonis* élete és halála jelképezte a növényvilág ezen évről-évre leforgó metamorfosisát. Afrodite, a személyesített szépség és szerelem, e mindent föntartó nagy erő volt Adonis kedvese. Halálát zokogva siratta a Gracziákkal együtt.

Adonis halálát mindig és mindenütt siratják. Ki volna oly érzéketlen, hogy borongó sejtelen ne szállná meg szívét, midőn az első sárga-fakó levelek gúnyolódo foltok gyanánt kezdik tarkítani a nemrég még oly haragos-zöld lombsátozt. Olyan ijesztők ezek a foltok, mint az első őszhajszálak, a pusztulás előhírnökei.

Azután rohamosan sárgul az a sok kedves fa és bokor, egyre vörösebb, fonnyattabb színt ölt: végre a zizegő őszi szél földre söpri a nyár pompáját. Akik ezt mélézva szemlélik, nemcsak a szép Adonist, hanem önön magukat is siratják. Egy évvel közelebb jutottak a sírhoz.

Ezt a hangulatot fejezi ki Homeros ama híres hasonlata:

«Mint erdön zöld lomb születik s elhervad az ember.
Száras avar szétszór a vihar, de helyette tavasszal
Ifjúhódott erdők friss lombkoszorúja virul föl:
Igy hervadnak s újra születnek az emberi öltök».

A fonnyadt levelekből és korhadttörzsekből újraeléltető humusz támad. Így gondoskodik a halálöklő természet saját föltámadásáról.

Az élőlények milliói, az emberek egymást nyomon hajszólo nemzedékei is eképp keringenek a halál taposómalmában. Megint új *élet* fakad a halálból, melynek útjain az enyészet ezerarcú szörnyetegei leselkednek.

«Alma Venus», ez a mindenenket föntartó erő hozza napvilágra a gyermeket. A gyermekből ifjú, ebből férfi lesz és a férfit ugyanazon Venus hatalma, mely neki is létet adott, atyává teszi. A gyermekek fejlődése a szülőket, az unokák mosolygó arca a nagyszülőket egyformán emlékeztetik a halálra, valamint az életre. Bennük láthatják saját maguk újraszületését.

Csakis a komor karthauzi klastrom fenyegetőzik minduntalan azzal, hogy: «memento mori». Az anyatermészet azonban ezen rémes szóhoz azt is hozzáteszi, hogy: «memento nasci».

A nápolyi híres karthauzi zárda udvarát a Halál szobrai díszítik, csonthomlokuk babékoszorúval van díszítve. Ez volna «az a rémes «Mors triumphator». Pedig

ő csak egyéneket kaszabol le és nem az egész emberiséget. Kiolthatja a legfényesebb lángelméket, de műveiket, eszméiket az utának jövő és folyton újraszülető nemzedékek egymásnak örökség gyanánt hagyományozzák.

Ismerünk és szeretünk lángelméket, kiknek a porhüvelyé évszázadok, sőt évezredek előtt kihült, de eszméik és tanításaik által még a jelenben és jövőben is hű barátaink, vigasztalóink, oktatóink.

Rég elhunyt művészek, kiknek halópora ki tudja hová jutott, gyönyörködtetnek minket és jövőendő nemzeteket csodálatos alkotásaikkal. A sírban porladnak és múzeumokban meg könyvtárakban élnek.

De ez a szellemi halhatatlanság csupán az isten-áldotta lángelmék jussa. Csupán ők élnek még holtuk után is az emberiség köztudatában. A sok milliónyi hétköznapi vagy gyarló lények ellenben lehullanak az élet fájáról és az avarban ismeretlenül elporladva, táplálják a jövő nemzedékek új hajtásait. Így rombol és épít évről-évre, körben forogva az örök természet. A halál pusztítását új születés pótolja, valamint a nap letűnével megint csak hajnal derül fel.

Egy fatörzsre.

*Trónon ülő király vagyok,
Egy fatörzsön pihenek,
Tán a király álmai sem
Szebbek, mint az enyimek.*

*Fejem felett menyezetül
Hatalmas cser lombjai,
Kósza szellő hizeleg ott,
Hangja nem hal soha ki.*

*Az erdei madár dala
Engem dicsér, azt hiszem,
Egyszerű dal, de legalább
Igazi az érzelem.*

*És a fűszál és a bokor
Hódolatát küldi mind,
Itt-ott áttör a napsugár,
Égi fénynyel telehint.*

*Szántóvető, kit az úton
Erre visznek léptei,
Látja, amint így trónolok
S kalapját megemeli.*

*Egy-két szó az üdvözléte,
Mégis egész szívet ad,
Hívebb és jobb alattvalót
Az igazi trón se lát.*

Dalmady Győző.

Takarékosság. Egy zsgoriságáról ismeretes ember így szól barátjához:

— Sohasem adnám a leányomat újságíróhoz, mert ezek oly tékozlók, hogy a papírosnak is csak egyik oldalára írnak és még kevésbé költökhöz, a ki még a sort sem írja végig.

Harminczon túl.

Írta: **Vértesy Gyula.**

Négyen valának együtt. Majdnem hárman, mint az obsitos-kompania. Csak hogy ez nem egészen a Hári János kompaniája volt. Azaz hogy amennyiben az íróban, művészen is van mindig valami Hári János-féle hangulat, olyan magasabb és művészebb vágy a lelki hazudozások után, hát ebből a három úrból is kitelt volna egy obsitosra való. A negyedik, az más zsáner volt.

A kávéházi rendes sarokasztalnál ültek s előttük a hamutartóban rakásra heverték az elszívott cigarettavégek.

— Unalmas az élet — ásitotta az egyik úr, a három közül a legöregebb, Kékesy Zoltán, a festő.

— Mert nem tudsz dolgozni — replikázott a másik.

— Akkor is unalmas, ha dolgozunk, akkor is, ha nem dolgozunk — tódította tovább Kékesy.

— Óh nem, az élet nagyon szép — vágott közbe a harmadik — csak egészséges legyen az embernek a teste, lelke és olyan dolgokkal foglalkozzék szabadon, amelyekhez kedve van. Lám, én boldognak érzem magam. Pedig én értem el még legkevesebbet közületek. Kezdd írócska vagyok, alig ismernek, de nem bírok magammal az örömtől, ha egy-egy kis tárczám vagy versemm sikerül...

— Úgy van, a munka gyönyörűség — bólintgatta a második.

— Nektek, mert kölykök vagytok hozzám képest.

— Kérlek, te is «fiatal tehetség» vagy még mindig — mondta gúnyosan a második úr, a fölkapott fiatal poéta, az «Ételközi ósdalok» szerzője.

— Daczára, hogy kopaszodsz erősen öregem és a bajuszdod is szürkül — folytatta a csipkedést a harmadik, a legfiatalabb, aki Maupassant zsánerében atkotott többé-kevésbé sikerült, de mindég kapós kis dolgokat. Főleg azért szerették, mert iczi-piczi nyúlfarknyi kis dolgokat írogatott, amelyeket a modern, mindég siető, elfoglalt emberek a fekete kávéik mellett, egy cigarettá elszívása közben elolvashattak.

— Csak gúnyoljátok, majd rá kerül a sor tírátok is — mondta rezignációval a festő. Én is voltam valaha a ti korotokban. Nem is olyan rég. Öt, hat év előtt. Akkor én se tartottam unalmasnak az életet. Mikor elkezdtem az én szabad, művészi életemet, el voltam tőle ragadtatva, akárcsak most ti.

— Bizony szép is az élet — kiáltották duettben a fiatalok.

— A királylyal se cserélnék, mikor elfog egy-egy szép, új hangulat.

— Isteni gyönyör, mikor szalad a toll a papíron s agyunkban a gondolatok egymást kergetik. Csupa láng, csupa tűz, csupa élet minden! S amellett úr az ember! Dolgozom, amikor akarok, amikor kedvem van hozzá.

— Azaz hogy mikor a szerkesztőd vagy a kiadód rád parancsol! Urak csak mi vagyunk, mi, piktörök. Mert én igazán csak akkor festek, mikor kedvem van hozzá. És mégis belecsömörlöttem már ebbe a nagy szabadságba. S ami a legszörnyűbb, napról-napra jobban érzem, hogy nagy dolgot már nem fogok tudni alkotni soha, soha! Ha volt is valami komoly tartalma, valami tisztá fénye a tehetségemnek, hát az csak úgy került a földre, mint a széthullott meteor. Apró darabokban. S csak addig ragyogott, míg a levegőt szelte keresztül. Mihelyt leért, kihült, értéktelen kavics lett belőle. Mit ér az a sok rongyos, kis festmény! Megfestettem őket, az árukat ellettem, elittam, elmulattam s egész művészi múltamból csak a könnyelműség katzenjammerja maradt meg.

Érzem, hogy fáradt vagyok! Kezd teher lenni a kis munka is. Eljön az idő, hogy épen semmit se fogok tudni dolgozni. Eljön egy-két év múlva. S azután megírják, hogy Kékesy Zoltán veterán festőnk meghalt a közkörházban. Régebben sok csinos dolgot festett. Nagyobb igényekkel a művészet nem lépett fel soha vele szemben, de ő se a művészettel szemben. A szerencsétlen az utóbbi időben anyagi zavarokkal küzdött stb.

Szép kép a jövőből! Ehelyett jobb lesz idejében elhurcolkodni erről az árnyék világról. Most, mikor még talán azt írják rólam:

— Élete javakorában dobta el magától az életét egy nagytehetségű festő. Meghalt, mielőtt egészen följuthatott volna a legnagyobbak közé... Igen, akkor így írnának és senki se tudná, hogy már egy lépést se tudtam volna fölfelé tenni. Csak én! De én még hallgatnék a jóban — egy kedves írónk szavajárása szerint, mint a dinnye a fűben.

— Az öregnek nincs igaza! Még neki is nyújt örömeiket az élet — mondta a legfiatalabb vizsgasztalólag.

— De nem sokat és nem sokáig — szólalt meg a negyedik úr, aki eddig csöndes hallgatója volt a csatának.

— Halljuk a bankár urat!

Terepi úr előkelő bankhivatalnok volt s a fiókbankárnak titulálták, némileg gúnyosan, némileg irigykedve.

— Nos bankár úr, ne hallgass te is, mint a dinnye a fűben.

— Majd beszélék! De előbb itt van három Upmann, gyújtsatok rá, legalább akkor nem vágtok a beszédembe minduntalan. Mert a cigareta mellett jár az ember szája, de a jó szivar mellett hallgat. A színházig még van egy kis időm. Azért csak addig, mert haza kell mennem a feleségemért. De addig is elmondhatom a véleményemet. Azt hiszem, egyiteknek sincs igaza, hanem nekem van igazam.

— Kis szerény!

— Lehet, hogy szerénytelen a kijelentésem, de igaz. Én is voltam olyan boldog, mint ti és olyan elkeseredett, életunt is, mint a mi piktor barátunk. Csakhogy én, hála Istennek, korábban mentem keresztül azon a lelkiállapon, amelylyel most viaskodik Zoltán barátunk. Én még akkor nem voltam túl a negyvenen, csak a harminczon. S ez volt, jó magyarul mondva, az én főrom. Korábban beláttam azt, amit ő csak most lát be, erősen a negyven felé vág tán túl is rajta.

— Egy évvel — mormogja a piktor szomorúan.

— A harmincz évnel meg kell állni a bohémnek. A kisebb tehetségű bohémekről beszélék. Aminő én is voltam. Én megálltam a harminczon innen. Ez volt a szerencsém! Korán beláttam, hogy engem az írói pályára nem annyira a tehetség, mint inkább a hiúság vitt. A hiúság, mely annyi szerencsétlent hajt az irodalom meg művészetet vágóhídjára. Mert akikben nem él a zsenialitásnak az a bizonyos égi szikrája, azok menthetetlenül elvesznek ott.

Néhány évig csak hinteget a fiatalság napfényt a rögös utakra s az olcsó diadalok mámorai feledtetik velünk a gondokat, a tépelődéseket, a bizonytalan jövőt, a hiába elvesztegetett éveket, de mi lesz azután, ha megöregszen, ha nem lelünk többé örömet a kisserű hódításokban vagy ha már nem is lesznek hódításaink. Ha már csak a nagy alkotók győzelmét tudnának kárpótolni. A nagy alkotások, melyekre képtelenek vagyunk!

Azért az egy pár fiatalos, bolondos, kalandos esztendőért, amit a kis íróska vagy kis művészcseke végig él, azért később keservesen meglakol. Mikor érzi az ember, hogy elmúlt a gondtalan fiatalság, el van fecsérelve sok szép esztendő és nincs semmi előtte, csak a jövő vígasztalan sötétsége.

A zseni, a nagy ember ettől nem remeg. Sőt nem is látja a közelfekvő sötét jövőt, csak a távolit, a csodaszépet, mikor már a hír hordozza a szárnyain. Addig éhezhet, fázhát, nyomoroghat, nem érez semmit, melegíti a lelke tüze.

De a kis tehetségek? Azok tönkremennek. Hacsak meg nem állnak a harminczon innen vagy kevéssel azon túl. Persze nekem a kivezető utat egy édes angyal mutatta meg.

— Az angyal papájának két háza volt azonban a körüton.

— Ez mellékes!

— No, nem egészen.

— Higgyétek el, nem a pénz mentett meg. Hiszen tudjátok, hogy állás után néztem, dolgoztam s dolgozom most is. Becsületes munkával keresem a kenyeremet, nem a feleségem tart el. S boldog vagyok, hogy idejében abban-hagyhattam azt a pályát, amelyre nem igazi tehetséggel léptem. Azóta eszembe sem jut, hogy írjak s ez a jele, hogy csak magamra erőszakoltam az írótságot, mint ti legtöbben.

— No, de sietek! Vár az asszony! Legyen eszetek és idejében mentsétek meg magatokat. Szervuszatok!

— Elbizakodott nyárspolgár! — mondta az író úr.

— Nyomorult állat — jegyezte meg a költő mély lenézéssel.

Csak a kopaszodó, szürkülő bajuszú festő mondotta:

— Igaza van! Csakhogy én már nem mehetek az ő útjára. Megkéstém...

Hogyan mentették meg a miloi Venust. Cresson párisi ügyvéd, aki az 1870–71-iki ostrom alkalmával mint rendőrfőnök volt Párisban, leírja, hogy mentették meg a miloi Venust a német katonák elől.

1871 január hatodikán Jules Simon, aki akkoriban a szép-művészetek minisztere volt, magához hívatta Cresson rendőrfőnököt és így szólt hozzá:

— A bombázás folytonosan erősödik. A Louvre-múzeumot könnyen eltalálhatja az ellenség, amely minden pillanatban benyomulhat Párisba. Nekem egy szobrot kell megmentenem, amely a legértékesebb valamennyi közt és kérem önt, legyen segítségemre abban, hogy elrejtthessem valahová. Nem mondom meg, hogy mi-féle szobor ez; vigyázzon, el ne árulja a rejtekhelyet. Ha az ellenség kérdezősködni fog, mindkettőnknek meg kell esküdnünk. Nekem arra, hogy nem tudom, hol van a szobor; önnek meg arra, hogy nem tudja, mi lett a műkincsből. Holnap éjjelkor egy nehéz ládát fog ön találni a Louvre udvarán, amit személyesen fogok kegyednek átadni.

Cresson beleegyezett abba, mert azonnal megértette, hogy a miloi Venusról van szó, csak azzal nem volt még tisztában, hogy hová rejtsa a szobrot. Először arra gondolt, hogy halottként el fogja temettetni a párisi temetőbe. Erről a romantikus tervről azonban csakhamar le kellett mondania, mert belátta, hogy a temetéssel járó formalitások nem engedik meg a terv keresztülvitelét. Így tehát egy új tervet kellett keresztülvinnie, amely abból állott, hogy a republikánus gárdának az ezredesét értesítette, hogy egy robbanóanyagokkal telt ládát foglalt le, amelyet a kaszárnya udvarán úgy kell elrejtetni, hogy senkise akadhasson rá. Másnap éjjelkor egy katonai szerkocsit jelent meg a Louvre udvarán, amelyre Jules Simon és Cresson jelenlétében egy nehéz ládát tettek fel. A kocsi először a rendőrfőnöki állomásra ment és innen egy összekötő kapun keresztül a kaszárnya udvarába gördült, itt levették a ládát és a trágya közé rejtették. A következő napon egy új épület pinceszéjében helyezték el a féltve őrzött kincset és köréje egy kemenczeformát építettek, hogy így a kutatások elől megvédjék. Ebben az alkemenczében maradt elrejtve a miloi Vénusz mindaddig, ameddig az ostrom véget nem ért.

A régi jó világból. A mai drága világban sokszor szokták visszasóhajtatni a régi jó idöket, amikor ez volt a jelszó: Olcsó, de jó! Hogy nem ok nélkül történik ez a sóhajtozás, mutatja a következő régi följegyzés is, amely 1799-ből való: «Veretke (Beregh vármegye). Itt az élet, a mostani idökhöz képest, igen oltsó: mert a zabnak köbbit 6 márxjon megvehetjük; a gabonának 4 forint, a búzának 7 forint és az árpnak 9 márxjas. A húsnak fontja 5 pénz; 12 tojásért 3 krajczárt fizetünk; egy pár tsike 10 krajczár.»

 Ujévi elmélkedés.

Irta: Pakots József.

Az ember élete végesvégig illúzió. Ha nem így volna, öngyilkossá lenne, mihelyt embrenyi emberré válik. Ez teszi elviselhetővé az élet szörnyű terhét. Mily rettenetes volna e vértetev nélkül születni a világra, tiszta öntudattal annak, hogy szenvedni fogunk, harcolni, elesni a aztán — vége.

De ezt a rettenetes perspektívát az illúzió aranyos köde elfödi előlünk s mi hiszünk, remélünk, várunk és egész életünk egy ilyen folytonos várakozás. És ebben az állapotunkban ér utól a halál, mint ahogy Verescsagin kozákját a Sipka-szorosban ellepi a hó. Utána minden csendes. Esztendőről-esztendőre, mikor az emberek örvendező arccsal kívánnak egymásnak boldog újévet, valami borús, fájdalmas érzés lep meg engem. Szorongó szívvel állok az újjongók között és az idő ködös távlatában keresem az újesztendő végét, amelyet vajjon megérek-e még? Vajjon reményeim, álmaim, vágyaimat minő új csapás éri addig? Vajjon azok, akiket szeretek, velem lesznek-e még? És lelkembe vág a millió kérdés: mi lesz, mi lesz?...

Újév napján leginkább nyugtalanít az élet misztériuma. A múltba visszanezve, követem életem vonalának irányát, figyelem e vonal töréseit, elhajlásait s keresem ezekben az eltérésekben a megnyilatkozó szabályt, a rendszert, amelybe egy emberi élet beilleszkedik. De hiába hiába! Az élet vonala kifürkészhetetlen s a múlt nem jelzi a jövő irányát.

A gondviselés kegyelmes volt az emberiség tömegéhez, hogy illúziót hintett a szívébe. Mert milyen szív volna az élet, ha az ilyen elmélkedésre készítő ünnepi alkalmakkor nem a bizakodó reménység töltene el a lelkeket, hanem a lemondó reménytelenség?

Az emberiség haladása az egyének érvényesülése, boldogulása szerint szabályozódik. Minden elmúlt esztendő az egyének életében bizonyos fejlődési fokot jelent s ehhez képest az emberiség a teremtés fejlődésének egyetemes rendszerében is más, szélesebb fejlődési körbe jutott. Hol vagyunk ma az egy év előtti állapottól? Minő tudományos, művészeti, társadalmi fejlődést tett meg a lezajlott év alatt a világ? Kétségtelenül nagyjelentőségűt, amint hogy nem múlhatik el pillanat, amely bizonyos fejlődést nem jelentene. Ha mást nem, élettanit mindenestre. Unctiával lemérni a különbséget nem lehet, mert a kialakulás, a születés folytonos áramlásában alig lehet mindjárt megjelölni az új eszmék, gondolatok, tudományos találmányok értékszerinti helyét, ilyen hamar nem differenciálódik az új és még nyers anyag.

Az újabb idők, kiváltképp a társadalmi gondolatok terén mutatnak nagy termékenységet. És az 1906-ik esztendő e téren az evolúciónak nagyon lázas korszakát jelentette. A világ egész társadalmában nagy, benső izgalmak voltak, amelyek fölverték mindenütt a közélet vizét, és a vízbe dobott kő, mely körül a társadalmi élet hullámai gyűrűztek, a szociális gondolat volt. Hogy lesz, mint lesz ezután, ki tudná megmondani?

Újesztendő napján a múlt ismeretei után következik a legújabb kérdőjel: az 1907?

Bogár.

A könyv lapján egy kis bogár
Vigan ide meg oda jár,
A betűt nem kerülgeti,
Sejtelve sincs arról neki.

Hány ember él az ég alatt,
Kit nem bánt eszme, gondolat,
Ki útján mit se sejtve jár,
Eppen mint ez a kis bogár.

Szamolányi Gyula.

 Kaukázuson keresztül.

Irta: Csudáky Bertalan.

XII.

A leáldozó nap rőt sugaraitól még vakítóan csillogtak a távoli hőmezők, amikor poros delizsáncunk berobogott a kazbeki állomás udvarára. Festői magaslapon áll a gruziai út eme legkényelmesebb fogadója. Alig érkezünk meg, már hangzott a szokásos *zdrávsztvuitye* köszöntés. Isten hozta önöket, uraim! Kiáltotta felénk már jó messziről a kazbeki állomás temperamentumos vendégfogója. Mondhatom, pompás időben érkeztek. Ha egy-két nappal hamarabb jönnék, akkor valami *aul-t* (falu) kellett volna megostromolniuk, hogy megszállhassanak. Egész csapat vendégem volt. Csupa mérnök és mind jóévtágyú, vérbeli moszkovita. Azt mondták, a vad *Dagisztánba* mennek — szulfurt kutatni. Igazán nevetséges dolog így tölteni a nyarat. Ez is mulatság, perzselő hőségben ismeretlen vidékeken földet túrni és arany helyett szulfurt keresni. Olyan fáradt, éhes és szomjas vendégeim már rég nem voltak. Minden szobát lefoglaltak, minden *zákuszkít* (előételek) elfogyasztottak és minden *kachetyinszkójé-t* egy-kettőre lenyelegettek. Ott álltunk egy csoportban mindnyájan a nagy terem közepén s már szívesen ettünk volna valamit, de a bőbeszédű házigazda egyre pergett-forgott, gesztikulált és hajlongott. A nagyszabású prologus után végre rátért arra, ami bennünket is érdekelt. Ne búsuljanak, uraim, szóltott nyájasan. Van minden, amire fáradt utasnak csak szüksége van. Épen most érkezett Tifliszből az én kis karavánom, friss itallal és sok más egyébvel. És barátságosan pergett a nyelve tovább, mintha éveken át kiáltó lett volna valami külvárosi panorámás bódében.

Az érdekes jelenet különben rendkívül szórakoztatott és bámulatba ejtett mindnyájunkat. Hatezer láb magasban ilyen zajos vendégszeretetre bukkanni, csakugyan kivételes jelenség! Meg is barátkoztam hamarosan. A zamatos *kachetyinszkóje* gyorsan megoldotta a mi nyelvünket is. Eleinte gyanúba ejtett a túlhajtott figyelem. Kaukázus régi, gyanús közbiztonsága motoszkált a fejemben. Rablásra, fosztogatásra gondoltam, melynek megtévesztő előkészítője a nyájas fogadtatás. Ez a módszer járta valamikor *Vladikaukázban* is. A helyzet azonban gyorsan tisztázódott, mihelyt a delizsánc tapasztalt kalauza belépett, aki ez ideig a podgyász beszállításával volt elfoglalva. Bizalmasan megszúgta, hogy a mélyen tisztelt vendégfogós úr ma megint alaposan be van durrantva. Már nem egyszerű hempergett a Terek sziklaágyában, ahová saját vendégei segítették le. Gaszpodin! Ez az úr újévtől újévig minden pauza nélkül — tökrészes s nincs mulatságosabb figura nálánál az egész Kaukázusban. Födolog, hogy nem kell komolyan venni, mert úgy fülent és tagad, mint a hurokra került rabló ingus — a kozákkapitány előtt.

Már esteledett, de még végigsétálhattunk a Terek sziklás partján, hol a száműzött orosz poéták egész raja merengve gyönyörködött hajdan, Kaukázusnak ihletet adó bércein s sziklaról-sziklára rohanó vizeiben.

A Devdorákszkij gleccseren túl a gruziai út legszebb pontja a kazbeki állomás. Egy kis pihenő után elindultunk a Terek partján egészen a legközelebbi aulig. Ezt a környéket még a benszülött kaukázusi is a természet csodájának nevezi. Eláll a lélekzetünk. Minden pillanatban várjuk a kegyetlen, a rettenetes katasztrófát. Jobbról az egetverő sziklafal, balról a Terek feneketlen sírgödre, a pusztulás leselkedik reánk. Az ismeretes kazbeki kanyarulat minden természetszerető utas gyalog teszi meg. Hatezer láb magasban vagyunk! Körös-körül csend. Semmi nyoma az életnek, csak néha-néha bukkán elő egy-egy kőszáli sas, vagy merészröptű fecske. Zúg, bömböl

a Terek siketítő, pokoli láрма lehet odalent, de idefőnn csak a lágy szimfoniák melódiája hallik a kataraktás folyó völgyéből. Erre járt a számúzótt Lermontov is. Ez a hely ihlette meg legjobban. Itt született egyik legszebb költeménye, «A Terek adományai». Mikor a párbajban elesett Puskin halálára emlékverset írt, a pétérvári parancsnok így szólott hozzá: «Őn írta a költemény? — Igen, — felelt határozott hangon Lermontov. — No látja, — szólott a parancsnok, — sehogys sem illik, hogys egy nemes ember és hozzá még testőrségi tiszt verseket faragjon. Vannak ehhez más emberek, az úgynevezett kárlők. Őn egy évre Kaukázusba megy — számúzetésbe.» És a nagy orosz költő nem egy, hanem öt esztendeig bolyongott a vadregényes kis országban s költészetének legszebb virágai itt nyíllottak a Kazbek alján, a zúgó Terek partján. «A Terek adományai» hangulatos regéjét is itt alkotta a romantikus kazbeki út szikláik között.

Még égnéhány verszt, a darjáli hegyszoros hirtelen kiszélesedik és előtűnik a zúgó, tajtékozó Terek szülőhelye, a népmesékbe burkolt Kazbek havas. A kazbeki állomáson túl megbűvölő kilátás nyílik a nagy gleccsermezőre s a szomszédos *Kvenem-Mtá-rra*. A 7672 láb magasban a *Szameba-Czminda* templom virraszt a jéghegyek ragyogó országa fölött. A *gruziaiak* legendája szerint az öreg Kazbek tetején van elrejtve az a jászol, melyben Krisztus Urunk született s nincs halandó, aki ezt a helyet megközelítette volna (pedig mennyien jártak már arra), mert a vakmerőt, aki ebbe a magaslatba törekszik, rögtön lesőpri a zivatar. A *tuzemczek* regéje sem érdektelen. A Kazbek tetején maga az ördög tanyázik. Minden hetedik esztendőben leveszi a sipkáját, megrázza hatalmasan s ilyenkor óriási hó- és jégfőrgeteg tombol a darjáli hegyszorosban. Még régebbi keletű regék szerint a 16546 láb magas Kazbekről hét gömbölyű szerzetes intézte a világ sorát. Ételt, italt s mindent, amire szükségük volt, közvetlenül az Istentől kaptak. Egy ideig pompás harmoniában folyt a magas adminisztráció, de jött egy bájos turista-kisasszony s megzavarta a komoly műveletet. Erre megszűnt a szerzetesek hatalma s azóta büntetésből a «*medve*» csillagzatában állandóan ott keringenek a hőbriliánsokkal kirakott Kazbek körül. A hegyi lakók naiv meséi azonban nem riasztják vissza a vállalkozó turistát. Jó időjárás esetén ügyes vezetőkkel két nap alatt könnyen eljuthatunk a regék ködében úszó Kazbek-csúcs legtetéjére.

Igaz, hogys Kaukázus havas tetői sokáig megközelíthetlennel voltak. Nem lépett azokra sem a hegyi lakók, sem az orosz topografusok lába. Ez az állapot csaknem a hatvanas évekig tartott, amikor Kaukázusról elkészítették az első pontos katonai térképet. A legelső expedíció a *Kobi* ereszkedő kacskaringós útjáról indult a kaukázusi jégmezők és havasok látogatására. Innen már látjuk a jéghegyek közé ékelt kicsiny őrhelyeket, honnan egy-egy nyomorult *összét-család* figyelemmel kíséri a hatalmas gleccserek pályafutását. Rég nem kondult már a hőmezők vészharangja; fenyegető veszedelem nincs közelben, mindenki nyugodtan mehet a gruziai út legmagasabb pontjára. A *gudauri* állomásnál már az *Öttestvér* havas veszedelmes határához jutunk. Itt kígyózik Európa legmerészebb és legvadabb hegyi országútja. A mai kor turistája már szerencsés helyzetben van. Az oroszok annyi pénzt áldoztak a gruziai út gondozására, hogys egy darjáli kozáktiszt számítása szerint a Vladikaukázról—Kazbekig terjedő részt, csengő rubelekkel lehetne kiburkolni.

Kaukázus hegyóriásai sehol sem veszélyeztették az utas életét annyira, mint a *Kazbek* és *Gudaur* állomások közt levő területen. Nem is olyan régen még lépten nyomon sziklaszörnyetek leselkedtek az utasok életére, de a katasztrófát rejtő kőóriásokat szerencsésen szétrob-

bantották s az erős szerkezetű fedett folyosók most már teljesen eltakarják a hegyi út borzalmaikat. De még így is remegünk a meghatottságtól. Valami különös érzés vesz rajtunk erőt. Feszül minden idegszálunk, vér toltul az arcunkba s a hatás pillanatában mintha átéreznők a halál minden szimptomáját. Nagyot lélekzünk, amikor megpillantjuk a kiszélesedő *Perevált* (völgy) üdezőld alpesi lejtőt. Itt a *Kresztovájá-Goró* — a *Kereszthegy!* A kaukázusi hegylánczon átvető gruziai út csúcspontja! 8000 láb magasban állunk. Leírhatatlan, csodálatos panoráma tárul elénk. A szédítő mélységű *Kájsaurszkij* völgyben zivataros felhők kavarnak, ritka fizikai látványosság; hátunk mögött az örök hó és jég tündéri szép birodalma csillog s a merész lejtők puházóld pázsítjáról, hol egy-egy gruz vagy kabard pásztor melázva pengeti *dzurnáját*, — Segantini úde színeinek gazdag poézise árad felénk. Az országúttól mintegy száz ölnyire kisebb kökereszt kelti föl az utas érdeklődését. Még a merész hegyi bandita is, veszély idején, mint valami bizalmas, jó barátjához, odasimul az egyszerű köemlékhez. *Jermolov*, Kaukázus egykori helytartója emeltette 1824-ben, hogys megjelölje a *Csertovájá-Dolinát* s egyúttal a főnséges orosz *Simpson* csúcspontját.

(Folytatjuk.)

Uj év.

Száll az idő... út az óra.
Uj esztendő jön az óra.
Köszöntsük őt s mondjuk neki:
— Légy te különb, mint a régi!

Hogys ne illessünk panaszszal:
Nyíllék virág a tavasszal,
Rengedezzen majd a nyáron
Aranykalász a határon.

Ősz gyümölcsöt, a tél vadat
Tőlünk meg ne tagadjanak.
— Egy szó, mint száz, legyen bőven
Minden jó ez esztendőben!

Munkácsi.

A pénz történetéből. Manapság, a pénz korszakában, majdnem hihetetlen, hogys azok a népek, amelyek az assyr templomokat, a szfinxeket és a piramisokat építették, nem ismerték a pénzt. Pedig úgy van. A *pénné* szó a genezisben és septuagintában tulajdonképpen *ezüstöt* jelent. Az *ezüst darab* az ezüst súlyára vonatkozott. Az ó-héber *sekel* szó eredetileg *súlyt* jelentett, mint ma az angol *font* szó. A legrégebbi vert pénné valószínűleg a lydiai volt, melyet Herodotos is említ. A Krózus érmének csak az egyik oldalán van nyomása és ovális alakú. Az angol király arcképe először a VII. Henrik idejéből való ó-angol érmeken látható. Az első angolzász érme kis ezüst- és aranydarabok voltak és a fóllásuk értelme szerint *kincs* gyanánt szerepeltek. Sokáig apró ezüst- és aranykarikákat használta fizetési eszközül, melyeket *shillings*-nek neveztek, ahonnan a mai *shilling* szó ered. A cserekereskedéstől a pénzforgalom felé nagy lépést jelentett a *kendőnek* és *lésnék* értékzikk gyanánt való használata. Így a régi kínai érmeknek is kendő vagy kék alakja volt és pedig az előbbi *pus*-nak, az utóbbi *taos*-nak hívták. Ezek az érdekes pénzdarabok 4100 évesek és a Krisztus előtti 2200-ból valók. Kardalakú pénzdarabok Perziában is voltak forgalomban, de kényelmentlen alakjuk lassankint megváltozott; a penge egyre rövidebb, a markolat mindig nagyobb lett, a közepén lyukkal, amelyen fóllúzték. Végre a penge teljesen eltűnt és csak az egészen kereké lett markolat maradt meg, a lyukkal közepén. Ilyen alakja van a kínaiak mai rézpénzének, az úgynevezett *cash*-nak is.

KOMÉDIÁK

A hóember.

E héten valahol egy háromemeletes bérpalota szűk udvarában megpillantottam az első hóembert. Pipa se lógott szájából, sőt a hóna alól határozottan hiányzott a czirokseprő. De azért hóember volt. Igaz, őszinté öröm fogott el a láttára és melegen üdvözöltem. A meleg üdvözléstől azonban nem olvadt el a bérpalota udvarának csodája. A szűk pinczelakások szurtos gyerek-népe tánczolt vihogva körülötte és kórusba zengte:

— A hóember... a hóember...

Hazagondoltam. Valahol otthon is a tág udvaron hóembert formálnak most gyermek-kezek. Péter rakja le a csodás mű alapjait s a nagy alkotásban megannyi apró jószág van segítségére. Még a pöttöm Józsi is lám fáradhatatlanul dolgozik és szörnyen ágaskodik, hogy a bodzapipát a komolyképi hóember szájába dugja

Beh más milyen kép az! Itt ebben a szűk Józsefvárosi udvarban félve lopkodták össze a havat még kora hajnalban a gyerekek s ime most, hogy jól-rosszul elkészültek a nagy alkotással, közéjük csördít a vicze. A vicze! Ez a rettegett, szigorú ember, a hóemberkek réme. Szalad a gyermeknépség s a szomorú hóember magára marad s a nézése olyan bamba, félszeg... Szánom őt. De ime, rácsap a viczeházmesteri kar és összeomlik a bérpalota szűk udvarának csodája. Szétteltek. Hát egy gyermek sincs itt, aki valamely jól védett állásból, tán a pinczegárdorból egy jól irányzott hógolyóval elégtételt venne e gótalan és durva beavatkozásért? Haj, haj... odahaza még a pöttöm Józsi is síkra szállana ilyenkor.

Ugy sajnálom ezeket a fővárosi gyermekeket. Kiváltkép így tél idején. Tavasszal, nyáron még ki-kiszabadulnak a ligetbe, de ha lehull a hó, be vannak zárva, a szűk, nyirkos lakásba. Ha kedvük is kerekednék tán néha meghempereggni a hóban, lám ott a vicze. Mert a hó azért esik, hogy legyen mit hordani a hógyűjtőbe. A havazodás szigorúan tilos. Ugy is oly nehéz összeperni a sok piszkos havat.

Pedig hogy kipirulnának ezek a halvány gyermekarcok, ha röpülnének a hógolyók és dulna a hócsata. Egyik-másik fitos orrocska tán meg is dagadna, de azok a mosolygó, kacagó arcok!... Hát kell-e kedvesebb látvány a piros gyermekarcnál?

Gyermekkori édes emlékek! Mikor a falusi iskola udvarán a nagy magyar-török csatákat vívtuk. Bóven volt a munició: frissen esett hóból gyúrt súlyos golyók, melyeket alighogy emelni tudtunk. Micsoda hév, micsoda ügyesség és ravaszág! És hozzá a nagy dicsőség, ha visszaszorítottuk a törököket!

Egyszer a szó közmondásos értelmében valósággal törököt fogtunk. A török tábor fővezérét, Nikoláj basát, aki egy megtermett, hosszú üstökű oláh gyerek volt, vetjük ostrom alá. Valahova a fáskamra mögé bujt s nem lehetett onnan kiverni. Hunyady János, a mi vezérünk már a kenderkőcz bajszát rágta dühében. amikor a gyáva törökvezér kimozdult végtére védett állásából. Hajrá! Röpültek a golyók, puffogott a bunda s Nikoláj basa helyén ott állott egy hóember. Mert csupa egy hó lett a szegény fiu. Prűszkölt, rázta a fejét s hogy szerte hullt róla a fagyos hó, ott állott előttünk — a tanítónk. Hogy mikép került a Nikoláj basa helyébe a tanító, az tisztára boszorkányság volt. Hát egy kicsit bizony megtévedtünk. De futott is a hósi magyar tábor, ki amerre látott. Hanem a történeti igazság kedvéért meg kell jegyeznem, hogy semmi bántódásunk nem volt.

Az idén két héttel ezelőtt volt, hogy az első hóhelyet lassú libbenéssel alákerengeni láttam a szürke égboltról. Oh, milyen öröm fogott el. Igazi gyermekes öröm.

Gyermekkoromban tél idején nem győztem várni a hóesést. Reggelenként sovár tekintettel néztem, ha vajjon fehér-e már a háztető. És ünnep volt az a reggel, amikor az első hóból gyúrt golyóval megdobbhattam a nénémet. Most, hogy az első hóhelyet megláttam, ugyanaz az öröm dobogtatta meg a szívemet. Pedig tán változott volna valamit azóta a világ. Öreggebb is volnék tán és tudja Isten, úgy érzem, mintha kezdenék is már meg-savanyodni.

De a gyermekkor örömét, úgy látszik, mindig átérezzük. Én úgy hiszem, hogy az az ember, akinek szép gyermekora volt, az élet igazságtalanságait, a sors kegyetlenségét is könnyebben képes elviselni, mert enyhülést talál gyermekmúltjában.

Hajnali három óra volt akkor, mikor az első hóesésre elfogott az a régen érzett gyermekes öröm. Nagy társasággal voltam, író- és művészberekkel. Egy kávéházból léptünk ki s az első óra hirdelen megálltunk. Néhány diadalmas kiáltásban törtünk ki, többen hallgattak. S ekkor — csodálatos — ahogy végignéztem a társaságon, szentül meg voltam győződve, hogy akik diadallal üdvözölték az első, kerengve szálló, fehérszárnyú hóhelyet, azok vidéki emberek, a többiek, a közönyösen hallgatók: budapestiek. És nem csalódtam. Lám, az első hóhelyhullásra mindenünknek a gyermekkorra jutott eszébe és mi, vidékről fölkerült nagy gyerekek, naiv örömmel üdvözöltük a havat, amelyben hajdanán annyit hempergettünk s amelyből olyan derék szál hóembert tudtunk formálni, amilyet, teszem, most alkot nagy szakértelemmel a pöttöm Józsi és a segédele. A közönyösen hallgató társainknak vajjon mi is juthatott volna az eszükbe? Tán a vicze? Valószínű, hogy az. Talán föltűnt emlékkébe a szűk udvar s a lopva készült, pipátlan hóember. Látták tán a viczét, amint a hólapáttal hirdelen fejbe vágja a szerencsétlen hóembert s az szétesik nyomorultul, szárnalmasan...

Sajnáltam ezeket a nagyszívű, komoly tekintetű embereket és ahogy reggel felé befeküdtem az ágyamba, úgy örvendtem, hogy a pöttöm Józsi lám, reggelre kelve hóembert készíthet otthon a tág udvaron s ha kedve tartja, háborítlanul püföllheti a friss hóból gyúrt golyókkal a nénjeit... És nagyon valószínű, hogy a nénjei sem maradnak adósai...

Hát szeretném én azt látni, mit csinálna itt, teszem, a vicze, ha saját becses koponyáján koppanna el egy véletlenül jól irányzott és becsületes szándékú hógolyó. Szegény gyermekétábor!... Hat héti bizonyosan ki nem mozdulhatna a vaczkából egy fia sem.

Juszuť.

A változó emberbőr. Az orvosok számtalan esetben végezték már a transzplantáció műtétét, mely abból áll, hogy egy bizonyos minőségű sebet úgy gyógyítanak, hogy egészséges bőrrel helyettesítik. Legújabbban egy négeren végeztek transzplantációt és pedig olyanformán, hogy gyógyítására fehér ember bőrből használtak föl egy darabot s így a néger egy darabig fehér folttal volt megfoltozva. Később észrevették, hogy a folt mindinkább sötétedik és nemokára ugyanolyan színűvé lett, mint az egész bőr színe, azaz szintén feketévé, úgy, hogy színét a környező bőr színétől nem lehetett megkülönböztetni. Egy más esetben egy fehér ember sebére fődtek be egy néger fekete bőrével. Itt meg azt tapasztalták, hogy a fekete folt lassankint fehérré lett, olyanná, mint a fehér ember egész bőre. Bármily csodálatosnak látszik is a természet e játéka, ha tekintetbe vesszük, hogy a transzplantáció alatt a seb gyógyulása csak úgy lehetséges, ha a sebre helyezett bőrrellet vérkeringése belevonatik a környező bőrrellet vérkeringésébe, mindjárt világosabbá lesz előttünk a dolog. A bőren lerakódott festőanyag, mely annak színét okozza, az anyagcserét teljesítő vérkeringés működése alatt nagyon könnyen eltávoztathatik a sebre helyezett bőrrelletből s elvegyülhet a túlnyomó bőrrellet vérkeringésébe, hol igen könnyen vegyi átváltozáson mehet keresztül.

IV. Béla, Szent Margit és III. Endre képei, melyek a budai királyi várpalota Szent István-termében láthatók. A derék munkára előre is föl hívjuk az illetékes körök figyelmét.

Az árvákért. A szeretet ünnepének áldott hangulatában gyönyörű és nemes gondolat szülemlett gróf Batthyány Lajosné Andrassy Ilona grófnő szívében. Faragó Józsefnek, a nemrég idegen földön oly tragikusan elhunyt festőművésznek három szegény kis árvája maradt apa nélkül, anya nélkül — minden nélkül. Összes örökségük a szerencsétlen apa hátrahagyott rajzai, képei. Ezekből rendez most kiállítását a nemes grófnő, hogy így értékesítse az atyai hagyatékot a boldogtalan kis árvák javára. A rendezés munkáját egy íróból, művészebből álló nagybizottság vállalta magára *Benczur Gyuláné* és *Edelshaim-Gyulai Lipót* gróf vezetése alatt. **Helikon**

A HÉTRŐL

Zichy Jenő gróf halála. Egy különös, érdekes, rendkívüli ember halt meg e héten. Meránban hirtelen elhunyt Zichy Jenő gróf, a magyar társadalomnak és a magyar közéletnek ez a nem átlagos méretű alakja, aki homlokterében állott minden közéleti és társadalmi mozgalomnak és Széchenyi István szellemi égése alatt nyervén politikai iskoláját, egyik legbuzgóbb szószólója lett a nemzetgazdasági kérdéseknek, a magyar iparnak, a népnevelésnek. Egyik leggazdagabb nagyura volt az országnak s igazi grand seigneur módjára élt. Szerette az életet, a vidámságot, hajlott korában is fiatal, friss kedélyű volt s ez szerelte meg népszerűségét is. Nem volt a társadalomnak olyan régeje, amely előtt Zichy Jenő gróf, akinek demokrata közmert volt, ne lett volna kedvelt. Szeszélyes kedvelése különböző emberek közé vitte s talán mindenki személyes ismerőse volt. Örökifjú kedélyén át csak kevesen tudták meglátni lelkének mély tartalmát. Pedig ez az élni szerető nagyrú komoly, ambíciózus tudós volt, aki a magyar östörténeti tudományt ázsiai utazásainak eredményeivel előre vitte. Megérdemli, hogy kegyelettel ázzunk emlékének.

Érdekes találkozó. Azok a találkozók, amelyeket volt iskolatársak szoktak adni egymásnak, benső megkapó vonatkozásaiknál fogva igen érdekesek. Ez érdekes találkozó között kétségtelenül azok a kedvesebbek, megkapóbbak, amelyek minél régebb iskolatársakat hoznak össze. Ilyen találkozó lesz az is, amelyről most kapunk hírt. *Gyöngyössi László dr. beregszászi* lakos föl hívja volt tanulóitársait, akikkel ezélt harmincz esztendővel, 1877-ben az ungvári főgimnáziumban érettségét tett, hogy lakásuk címét közöljék *Jaczkovics Mihály* gör. kath. lelkészszel, aki *Ungváron* lakik.

Egy jubileum. E jubileum alanya — tárgy. E héten volt félszázada, hogy Pest város utczáin fölgyújtották az első gázlámpát. Tehát ez a jubileum a gázlámpáé. A jubileumok mindig kivételes alkalmat nyújtanak az elmélkedésre. A gázlámpa most mint mértéköldmutatója jelentkezik Budapest haladásának. Uram Isten, hol vagyunk ma az ötven év előtt: Pesttől? Azóta a gázlámpa is egy elmaradott kulturális pontot jelent. Ma már ragyogóbbak az utcái lámpák s a villamfény diadalmas-kodik mindenek fölött. A pesti gázlámpa is elmondhatná magáról, visszanézve a maga ötven esztendő múltjára: «*Sic transit gloria mundi!*»

Az első áldozás. Az egyházi szentségek fölvétele rendszerint mély hatással van hívő lélekre. De talán a legmegremegtetőbb, legmélyebb hatása az áldozásnak van. Hát még az első áldozásnak? Amikor a fehér gyermeklélek áhitata remegve várja a szent pillanatot, hogy az Úr testét és véréét magához vegye. Egy fiatal magyar királyi herceg e héten érte meg ezt az eszményien szép pillanatot. József királyi herceg legidősebb fia, a tizenegy esztendő József Ferenc királyi herceg vasárnap délelőtt vette magához először az oltári szentséget a várpalota Szent István templomában. A királyi herceg első áldozásán jelen voltak József királyi herceg és neje, Augustia királyi hercegnő, a kir. herceg szülei, továbbá Klótild királyi hercegnőasszony, a nagyanyja, a testvérei, Zsófia királyi hercegnő és László királyi herceg, Erzsébet királyi hercegnő, valamint az egész udvari környe-

zet. A misét Kanter Károly, a templom apátplébános czelebrálta Pokorny Emánuel, Demény Dezső és nagy számú papság segítségével. Kanter apát szép beszédet intézett a fiatal királyi hercegre, melyben kifejtette neki az első áldozás magasztosságát József Ferenc királyi herceg mély áhitattal vette magához a szentséget s utána a szülei, a nagyanyja és Erzsébet királyi hercegnő is.

A budapesti görög katolikus egyházközség szervező egyháztanácsa 1906. évi december hó 21-ikén, pénteken, a lelkesi lakásban gyűlést tartott. Örömdetés tudomásul szolgált, hogy az egyházközség önkormányzati alapszabályai végre minden illetékes fórum által jóváhagyattak. Az egyháztanács az alakuló közgyűlés előkészítése céljából megtévén a szükséges intézkedéseket a szavazati és részvételi jogosultsággal bírók névjegyzékének összeállítására az apátplébános elnöke alatt *Markos György* és *Habai István* tanácsstagokat küldte ki. Az egyháztanács ezek után tudomásul vette az elnökségnek november 15-éről az egyházközség tagjaihoz intézett körlevelét, melyben az 1906. évi egyházi adó befizetése van szorgalmazva, azzal az indokkal is, hogy a hátralékosok az alakuló közgyűlésen szavazati jogukat nem gyakorolhatják és meglelt állapotba, hogy az elnökség ezen értelme az 1895. évi alakuló közgyűlés intézkedéseivel teljes összhangban van. Az egyháztanács határozatait *Melles Emil* apátplébános folyó hó 23-án vasárnap a szent liturgia végével a templomban kihirdette, tudomásul adván, hogy az összeíró küldöttség e hó 30-ától január 6-ig minden nap délelőtt 10—12 óra között a lelkesi hivatalban fogja várni a jelentkezőket. A hívek személyazonosságukat igazoló okmányokkal akár személyesen, akár levél útján jelentkezhetnek, bár a névsor a hatóságoktól nyert hivatalos adatok alapján legnagyobb részt már össze van állítva. Ily tartalom értesítés a templom ajtaján is ki van függesztve. Tíz évnél tovább tartott, míg az egyházközség végleges megalakulása lehetővé vált. Az 1895-ik évi közgyűlés által elfogadott alapszabályok az érseki hatóság és a székesfőváros által előírt kívánalmakkal kiegészítve, ma már véglegesen meg vannak állapítva. A mai korban minden testület önkormányzatra törekszik. Az önkormányzat kapcsolja egybe a testület tagjait, fejleszti az egyház tartozás érteit. Istapolja az áldozatkészséget, növeli a hitéletet mindenütt, hol azt az egyházak életbe léptetik. A budapesti gör. hath. egyházközség, mely hazánk legnépesebb lelkészete és mindenestre a legnagyobb számú értelmiséget mondhatja magának, mindenestre képes lesz mindazokat az előnyöket biztosítani magának, melyek az önkormányzat útján valóra válhatnak, hogy e téren is vezetője legyen a hazai társ egyházaknak. Üdvözljük már most is az egyháztanácsot, mely a lefolyt tíz év alatt derekas munkát végzve, immár nemsokára beszámolhat küldetéséről, munkásságáról és azok szép eredményéről. A megalakulás előkészítésének fejleményeiről időről-időre tájékoztatni fogjuk olvasóinkat.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI

B. u. é. k. Olvasóinknak és munkatársainknak boldog új évet kívánunk s a hozzánk most eddig is érkezett üdvözléseikért e helyen mondunk szives köszönetet.

Zs. J. Hogy megjegyzéseinknek hasznát vette és most már szigorúbb önkritikával dolgozik, annak mi örülünk legjobban. Várjuk az eredményt.

B. M. A szives üdvözlőket köszönjük.

A-fil. (*Fehér karácsony*). Az bizony szép fehér az idén, hanem becses dolgozatának annál sötétebb sorsa lett: a papírkosár.

K. L. Kassa. (*Epilog stb.*) A küldött versek közül — sajnálatunkra egyik sem üti meg lapunk mértékét.

K-r. (*Új évre*). Furcsa kis rigmusok ezek, kérjük szépen. Ime egy mutatvány:

Mit érsz új esztendő,
Ha türes a bendő?

A legfurcsább azonban a dologban az, hogy a szerzőt — *Kövérek* hívják.

B. E. Kass. Az újabb küldeményt köszönjük, hamarosan sorát ejjük. Üdv!

P-a. (*Esik a hó...*) Hadd essék, most van az ideje. Kár ez ellen ilyen döcögős rigmusok protestálni.

Bis. Köszönjük.

Két leány. Ez ugyan a szerkesztőségnek teljesen belső dolga, de ez alkalommal kivételesen eleget teszünk kíváncsiságunknak. Azt az apróságot *Badry Elemér* munkatársunk írta.